

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "	
za četert leta . . .	1 " 40 "	
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "	
za četert leta . . .	1 " 70 "	

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za uvadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo**Št. 21.****V Celovcu v saboto 25. marca 1865.****Tečaj I.****„Slovenec“**

vabi Slovence, naj si ga naročijo za II. četert leta 1865. Še le 3 mesece bo „Slovenec“ star, in že ima po celem Sloveniji lepo število prijateljev in podpornikov svojih, — že hodi v več ko 400 iztisih po vseh slovenskih krajinah in donaša dopisov od vseh štirih vetrov slovenskega sveta. Hvala lepa! Pa vendar tudi ne moremo zamolčati, da med svojimi naročniki še pogreša veliko imen, ki slovijo za iskrene rodoljube in premožne gospode po svetu slovenskem. Bratje! facta loquuntur, dela, dela nam kažite, ne zlatih in sladkih besed! Zatorej prosimo!

„Slovenec“ bode izhajal v sedajnem duhu in sedajni obliki, pa je tudi volje razširiti se, kakor hitro potrebne podpore najde. Slovenci! vse imate v svojih rokah. — Koliko naročnina znaša, najde se na čelu vsakega lista, le to pristavljamo, da imamo še vseh listov, ki so dozdej na svitlo prišli; dajemo vse po 1 gld. Stavki našega lista niso taki, da se beró, po tem pa zadejajo nekam: „Slovenec“ svoje vrednosti ne zgubi nikoli. Zatorej priporočamo novim gg. naročnikom, naj si oskerbá tudi liste minulega četert leta.

Vse č. gg. rodoljube, ki so volje „Slovenca“ podporirati in prejemati, lepo prosimo, naj se oglašé brez odloga. Kolek, poštnina in tisk so dragi, zatorej bomo le nekaj malega več iztisov dali tiskati, in „Slovenca“ pošiljali le tistim, ki naročnino pošljejo.

V Celovcu 16. marca 1865.

Vredništvo.

Odkristoserčna beseda.

II V Ljubljani je neko društvo, — to ni nič čudnega v sedanjem času, ko imamo društev na kupe, edinosti pa nič — slavna Laibaherca ima imenitni posel, da napoveduje in razglasuje dneve, v katerih ima to društvo svoje zbornice, in priobčuje, kaj se je v njih godilo, za tiste, ki samo „Novice“ in druge slovenske časnike, ki izhajajo na Kranjskem, beró, naj bi bilo tedaj omenjeno društvo „terra incognita“, kajti po njih se nič ne razglasuje o zadevah njegovih, in vendar se imenuje to društvo: k r a n j s k o, kar je že bolj čudno. Največe čudo pa je, da so pri tej družbi možje, ki znajo slovenski ne samo govoriti, ampak tudi pisati, pa vendar pišejo nemški — očitno znamenje, da slovensčina še ni zrela za zgodovinske preiskave, ali pa da Slovenci še niso zreli za nje. To pa je še bolj čudno! Slehern lahko spozná, katero društvo imamo v mislih, pravi se mu: „kranjsko zgodovinsko društvo“. Predno pa nadalje o njem govorimo, naj povémo, kako se je začelo. Leta 1840 so načertali nekateri domoljubi po prizadevanju nadvojvoda Joana pravila za zgodovinsko družbo kranjske, koroške in štajerske kronovine vkup. Na Kranjskem potezali so se za to napravo rajni prefekt Rebič, profesor Franc Heinrich, knjižničar Likavec, direktor Costa, Franc pl. Hermannsthal, dr. Baumgartner, dr. Dragotin Ulepič, kustos Freyer in baron Erberg.* Leta 1843 29. aprila je poterdil cesar Ferdi-

nand I. omenjena pravila. Po prvotni osnovi je imela vsaka imenovanih dežel zgodovinsko družbo z vodstvom v glavnem mestu, v Gradcu pa je bilo centralno vodstvo vseh treh društev.*

Pri prvi volitvi 5. septembra 1844 izbrali so si v Ljubljani za vodja barona Ant. Codelli-ta, tajnik je postal marljivi dr. Ulepič, umerli poglavar kranjske dežele. Za prvo leto je pristopilo 312 udov in pridobilo si je društvo mnogo starin, knjig, gerbov, denarjev, slik, starih listin itd. Na prizadevanje gosp. vodja Costata so zagledale 1. prosenca 1846 prve „Mittheilungen des historischen Vereins für Krain“ beli dan.

Leta 1849 je razpadel centralni odbor v Gradcu, in Kranjska, Koroška in Štajerska so osnovale samostojne družbe. 5. sept. 1850 proklamirala se je kranjska družba kot samostojno društvo.

Odsihmal je napenjala vse sile, da čversto koraka po poti, katero je nastopila in res, njeni udje so se množili, kakor njeni zgodovinski zakladi; leta 1858 je štela 393 udov.

Da bi bile „Mittheilungen“ leta 1846 v slovenskem jeziku na svitlo hodile, ni bilo pričakovati v tistih časih, kajti slovensčina jela se je še le gibati, toliko pa smemo zagotavljati, da bi se bilo to tačas prej zgodilo, kakor sedaj, ko se mnogo nasprotuje „cum studio“ in s strastjo. Da resnico govorimo, kažejo marsikteri spisi v sporočilih zgodovinskega društva, ki se je nekđaj marljivo oziralo na slovensko in sploh slovansko zgodovino. Neutrudljivi dr. Etbin Costa je že 1855 in dalje zapisoval vse tudi slovanske spise v oziru naše in sploh slovanske zgodovine v svojih: „Beiträge zur Literatur, betreffend Krains Geschichte, Topografie und Statistik“; profesor Metelko je povedal marsikaj mičnega o slovanski književnosti in vedah. (Učeni Dav. Terstenjak zagovarjal je z jezikoslovnimi preiskavami vselej Slovence, njih narodnost in prvotni stan na Kranjskem. Dr. Klun, ki je podal, ni davno tega, Nemcem izverstno povestnico našega slovstva, razglašal je med drugim preiskave o slovenskih pisateljih. Marljivi dekan Hicinger, ki ima našo povestnico, rekel bi, v mazincu, priobčeval je veliko o cerkveni in posvetni zgodovini kranjski in naših sosedov. Mnogo te tvarine so donšale „Novice“ svojim slovenskim čitateljem, ki so redno slišali, kako se godi tej družbi. Ali sedaj! Prebiraj „Novice“ in druge časopise slovenske, kolikor hočeš, ne najdeš ne duha ne sluha o kranjskem zgodovinskem društvu. Prošnja „Novic“ leta 1850, „naj dá družba zgodovino kranjsko v slovenskem jeziku na svitlo“, je še sedaj „glas vpijočega v puščavi“. Kako to? Ako družba noče pošiljati vabil in izvestij svojih zborov slovenskim časopisom, da jih razglasujejo domačinom, Kranjcem, tedaj je družba ta sicer na Kranjskem, pa ni za Kranjce; če pa slov. časopisi nočejo omenjati te družbe, gotovo znamenje je, da jo ignorirajo, ker ni za Kranjce, ker ni narodna. Na vsak način ne velja

*) Glej Mittheilungen des histor. Vereins für Krain Jahrgang 1858, st. 79.

*) Kaj imenitno bi bilo, da bi se za vse notrajno-avstrijske dežele osnovalo zgod. društvo z vodstvom v Ljubljani!

Vredn.

nič taka družba, kateri ni veliko mar za domačine in za katero tudi večina domačih, Kranjcev, ne mara. „Vsaka družba“, opominjale so „Novice“ že 1850, „je le mertva stvar, dokler ne stopi s podukom med ljudstvo“. Dvajset let že stoji društvo, preiskuje in nabira tvarine, pa še sedaj ni na svitlo prišla zgodovina kranjska, še sedaj pričakujemo kranjsko zgodovino v slovenskem jeziku in pričakovali jo bomo do sodnjega dne, ako ne bode drugače. (Konec pride.)

Deržavni zbor.

✓ Ker smo zadnjič na tem kraju omenili govorice, ki je kakor strela z jaznega spet med mirni svet udarila, češ, Šmerling pojde, povemo spet tu koj, da je bilo vse, kakor drugikrat, tako tudi zdaj le — govorica. Kaj hujega mora priti, da se to vresniči in razdere tak lep mir, ki je dozdam med vlado in poslanci bil — pozameznih prepиров, ki so bili le bolj na videz, ne prištevamo semkaj. Mora se pa tudi priznati, da sicer poslance jedro nekako mika, toda oni si bodisi iz premajhne sprevidnosti ali pravega poguma ne upajo tudi — lupine zgristi! Enake misli nas sprehajajo spet, če premisljujemo tudi to, kar je dr. Berger v seji od 18. t. m. o svojem predlogu zoper §. 13. govoril. Ne da se tajiti, da ne bi bil sploh resnice govoril, in ministrom, zlasti Šmerlingu, grenkih pravil, (kakor svoje dni g. pl. Kaisersfeld), ali se ogledujemo in vprašamo skerbno, kaj bodo vse te lepe in če tudi resnične besede pomagale? Dokaj skušenj nas že uči, da si lahko odgovorimo, kaj! Berger pravi, da je njegov predlog nekak poskusev kamen, ki nam bode pokazal, ali imamo pravo ali le na videz ustavo? kakšnih misel je prav za prav ministerstvo, in kako se misli zanaprej obnašati? čemu je še dalje derž. zbor, če ministerstvo brež njega postave daje, kakor se mu zljubi? nadalje povdarja B. rekoč, da, če ne moremo splošne ustave prenarediti, ker še ni vseh poslancev skupej, lotimo se vsaj posameznih delov, itd. Bravci naši nam ne bodo zamerili, če še enkrat priznamo, da te besede, ta vprašanja sicer budé lepe misli, in tudi marsikako upanje, pa sedajnega ministerstva ne bodo namah predrugačile. Zatorej poterpimo še. Že odbor, kateremu je ta predlog izročén, obstoji večidel iz ministrskih prijatlov. Ni tedaj težko vganjati, kaj bode ž njim. „Ako te mika jedro, zgrizi lupino“, dajemo vsem v resni premislik. — Nadalje je zbornica sklenila, naj železnica plačuje 3 četertinke tistega davka, kiga odrajuje od svojih dohodkov, tistim srenjam ali sose-skam, skozi ktere derdrá, 1 četertinko pa glavnemu mestu Dunaju, kjer je upraviteljstvo. Ministerstvo je nasvetovalo polovico. — Najbolje bi bilo, če bi se ta reč tudi deželnim zborom izročila. Le-ti bi najberže in najprej pravo zadeli. — Vrintsov nasvet je bil zaveržen. — Plener misli davek za kupone na 5 odstotkov znižati, poslanec Tašek pa nasvetovati, naj se na 10 poviša. — Gosposka zbornica je odobrila, da se zniža osebni davek na Sedmograškem in posojilo v srebru za l. 1864; kar se pa davščine za žganje tiče, ni enih misel s poslanci: volje je namreč te, davek znižati pa tudi darila za izvažanje povečati. Poslanci si bodo tedaj spet „z žganjem“ glave belili.

Avstrijsko cesarstvo.

Dezele notrajno-avstrijske.

* V Celovcu. V nedeljo zapusté zadnja kardela domačega polka mesto. Hesov polk je začel 24. t. m. v

posadko dohajati. — Sneg še noče jenjati. Te dni je spet z nova vse zapadel. Namesti spomladi se nam ponavlja zima s hudim mrazom in vetrom. Tudi iz drugih krajev se nam tako vreme sporočuje. — V sredo večer je bil spet blizo mesta ogenj vstal, ki je g. Gastelnu veliko sena pokončal. Čudno, začelo je zdaj že vsakih 14 dni goreti! —

§§. Iz Celovške okolice 20. marca. Naši bčelarji se nočejo nič kaj hvaliti. Lanska ajdica ni dala navadne prežlahtne paše, porezovali smo le prazno satovje. Kar je nektero satovje še sterdi (medú) imelo, morali smo jo v pomoč drugim panjem dati, ktere smo za pleme pustili. Imeli smo upanje, da bode nas in bčelice zgodnja spomlad razveselila, pa na jutri napoveduje koledar že pričetek ljube spomladi, ali narava spi pod debelim snegom še globoko zimsko spanje svoje, in davi je bilo merzleje, kakor o svetih treh kraljih. Ni čuda, da se ljubim in marljivim bčelicam slabo godi. Malo je bčelorejcev med nami, ki bi ne imeli merličev objokovati. Nek iskren bčelorejec iz C. je že 28 pogrebov imel; vsa njegova bčelarska družina mu je zamerla. Umerle so pridne živalice gladú — pri obilno napravljeni mizi. Najdeš panjev, ki imajo še po 4—5 liber sterdi, pa na polnem satovju čepijo mrtve muhice. Kako neki to? Panj je imel premalo muhovja, borne živalice niso mogle satovja dostojno obsedati in dostojne toplote delati, sterd se je tako uterdila, da jej oslabiljene bčele niso več bile kos, — pomerle so gladú pri polni skledi. To se je posebno panju zgodilo, kateri se je lani s staro sterdjo zastavil.

Dobro tedaj dela bčelorejec, kateri jeseni pri porezovanju oprosteno muhovje v zimske panje odganja — več ko ima živalic panj, bolje je stanje njegovo. O bčelarstvu velja to, kar velja od umno vredjene deržave: Več ko ima deržava delavnih, produktivnih moči, večje je blagostanje njeno.

† Iz spodnjega Roža. (Slovenščina in Kotmaraves.) V tej fari stoji stari grad Humburg, pravo strašilo za Slovence. Tu je do leta 1848 prebivala gospoda, ki Slovencev ni le samo ponemčevala, temuč tudi molzla do zadnjega vinarja. Tudi fajmoštre je Kotmaraves imela, ki so kakor na Žihpoljah nemškutarili v cerkvi in šoli. Ni torej čuda, da se je tudi v Kotmarivesi slovenska zavest skoraj pozgubila. Kakor iskra v pepelu zakopana dolgo tli in se spet oživi, kadar količkaj sape dobi: taka je bila tudi v Kotmarivesi. Iskra slovenske narodnosti je tlela v srcih slovenskih farmanov, — prišli so rodoljubni fajmoštri in učitelji, potegnil je pravi vetrič, in iskra se je vnovič zažgala in pokazala v živem plamenu. Domorodni ogenj je najprej prižgal tedajni fajmošter in sedajni stolnik kor r in viši šolski ogleda, visoko častiti gosp. dr. Val. Milar, kateremu je zvesto pomagal izverstni učitelj in dober Slovenec, gosp. Belčnik Franc, kterege rajni šolski nadzornik g. Rudmaš niso mogli prehaliti. Ta dva sta celino kerčila, in imata največe zasluge za stran slovenščine v Kotmirški fari. Ravno v tem duhu in z ravno tako gorečnostjo pa dela na slovenskem polju sedajni fajmošter, g. Milar Andrej. Kdor je vnet za čast in slavo božjo, vnet je tudi za izomiko in srečo svojih farmanov. Ni še pet let, kar so g. Milar prišli za fajmoštra v Kotmaroves, in že so pri dveh cerkvah nova stolpa ali turna postavili, farno cerkev in podružnice so lepo popravili, dvajset farmanov družbi sv. Mohora pridobili, veliko slovenskih bukvic med ljudi spravili in veselje do slovenskega branja po celej fari zbudili. In vse to tako tiho in pametno, da ni nobenega

pričkanja zavoljo slovenščine in nemščine. Poslušajte, kako znajo denarjev za potrebne poprave v cerkvi in šoli nabirati. Ko vidijo mladenče kje igrati, bodi sina keglišču ali za mizo, prijazno jih nagovorijo: „No fantje! le ne pozabite na svojo cerkev in šolo, že veste, česa potrebujemo, le denite kaj na stran, kedar malo več stoji“. Take prijazne besede budijo pobožne misli, ohranijo veselje vselej pošteno in nedolžno, pa zberó kaj dnarja. Pri tem hvale vrednem in rodoljubnem početju jih prijateljsko in močno podpira občno spoštovani srenjski predstojnik g. Zablattnik Pavl, po domače Plej, ki je prav priljuden mož in zna svojim gostom kaj dobro postreči. Tema obema pa krepko pod rame sega zgorej imenovani gosp. učenik in tako ti trije gospodje v lepej zastopnosti obdelujejo slovensko polje, na kt. rem se že prav lepo sadje kaže in obeta prav obilne žetve. —

* **Na doljnjem Štajerskem.** Iz vseh krajev naše krasne domovine Slavjanske nam donášaš, „Slovenec“! mične in zanimive dopise, le iz naše južne Štajerske jih nimaš skorej nič. Ne dvomim sicer, da bi „Slovenec“ tukaj nič naročnikov ne imel, kajti poznam predobro naš ljud, kateri po slavjanski slavi hrepenti. Zakaj pa da iz naših krajev več dopisov ni, menda se ne motim, če rečem, da si možje resnice pisati še nič kaj prav ne upajo, lagati pa ne znajo in se jim tudi gnjusi. Res hudo je tukaj, ljudje si ne morejo več pomagati — in vendar se, jim polajšati njih stanje, nič ne stori, čeravno se je po časnikih že toliko pisalo. Na Dunaju se naši poslanci za kako malo stvarico po več dni pričkajo, ali za narod naš se še ni skorej nihče oglašil, da bi se n. pr. ustavile dražbe zarad dolžnih davkov ali da bi se vsaj za eno ali pol leta odložile. Čudno bi že res moglo biti, da bi naši ljudje tukaj že oglušili ne bili, ako bi se jim pri vsaki dražbi na boben ropotalo. Toda hvala, da v našem kraju ne najdeš bobna, drugače bi ga lahko slišal skorej vsaki dan ali na tem ali pa na unem griču. Čudno se mi tudi še zdi, da se morejo ti siromaki še kaj gibati, ker do danes, 13. marca, bilo je v vsem skupej nič več kot 28 dražb, tedaj skorej vsaki drugi dan ena. Ni se torej čuditi, če se dobre kmetije pod nič prodajajo. Tako se je n. pr. spet 25. febr. t. l. kmetija s 60 oralí zemlje, ki je bila 2480 gld. cenjena, prodala samo za 54 gld. To je pač žalostno!

Možje, ki vas je ljudstvo z zaupanjem izvolilo, da bi ga zastopali, kakor in kjerkoli je treba, poslušajte vendar njegovo vpitje, njegov jok in stok! Naj se vam vendar kaj smili! Kaj bo, če popolnoma uboža? —

Kakor se nam zdaj vreme kaže, ni upati dobrega leta. Lani so bili nogradi o tem času že obrezani in okopani, sterni so že tudi počele zeleneti, — letos pa se še vedno lahko sanjkamo, ker imamo še do 3 pedi visók sneg, kterege se do velike noči (vuzma) težko težko znebili bodemo. Bog pomagaj!

Iz Tersta. 12. marca. V. — Rekel sem v svojem dopisu, ki je tiskan v „Slovencu“ pod števil. 13., med drugim tudi to, „da bi vendar dobro bilo, če bi si kmetje teržaške okolice napravili domá svoje čitavnice, sebi primerne, in pa, da oddaljeni, kolikor le mogoče od mesta bi se tudi manj italijančili“. Komú bi se bilo pač kdaj sanjalo, da bo zavolj teh dobrovoljnih besed kak Slovenec in ob enem čitavničen ud pikal svojega sorojaka in — čitavničnega sočlana? In vendar se je zgodilo. (Gl. dopis iz teržaške okolice v „Novicah“ l. 10). Gosp. dopisnik pravi, da jaz še ne poznam teržaške okolice. Odgovarjam mu na to, da jo prav dobro poznam, zlasti ker mi je ona do-

movje. Ravno zato pa sem se derznil objaviti svoje mnenje o gori omenjeni zadevi. Drugod pa sem že tudi rekel, da bi bili Slovenci teržaške okolice že zdavnej bolj potalijančeni, nego so zdaj, ako bi ne bilo tukaj verih duhovnikov slovenskega naroda. Ravno oni so po svoji službi najbolj pripomogli, da se ni še več slovenskega jezika med temi Slovenci pokazilo in pozgubilo. Posebno pa ste bile dve novi cerkvi, ena v Verdeli (pri sv. Ivanu), druga v Rojani, v tej zadevi kaj zeló na dobro. Kmetje imajo tudi tam, kakor v drugih krajih tukajšnje okolice, že davno domá cerkev ter jim ni treba hoditi v mesto k službi božji, kakor so poprej hoditi morali. To je pa gotovo nekaj važnega za njihovo slovensko narodnost. Pri vsem tem pa so marsikteri zlasti tam, kjer so le italijanske šole, kakor n. pr. pri sv. Mariji Mandaleni, in bliže mesta, že od nekaj let sem popustili svoj narodni jezik, in sicer večidel le možki (ženskejele prav redko kje), pa tudi svojo narodno obleko ter so se tako, bi djal, prav popačili. Če, postavim, kak človek po gosposko oblečen tiste v slovenskem jeziku česa vpraša, odgovarjajo mu po navadi le v italijanskem jeziku, se ve da prav slabo. Nosijo pa možki iz teh krajev le kot mestni vojaki narodno obleko, (to je še dobro!) ki jo večidel dobivajo na stroške mestne gosposke (magistrata). Bi-li ne bilo po tem takem želeti, da si prebivavci teržaške okolice domá napravijo svoje čitavnice, ki bi jim v mojem smislu bolj v prid bile? Razumeva pa se, da bi morale biti v primernih krajih in, kolikor mogoče, cené. Posebno za mladino bi to kaj važno bilo, kajti tudi šole bi jej več koristile, — centralizacija ni nikjer dobra, torej tudi pri čitavnicah ne. Bog daj, da bi imela vsaka fara, vsaka vas svojo primerno čitavnico! — Kaj pa da prav za prav pomenja opazka gosp. dopisnika v „Novicah“, da bi namreč omenjeni kmetje, t. j. kmetje tukajšnje okolice, morali hoditi dalje, ko bi imeli svoje čitavnice, in da stanujejo vsi tisti kmetje, ki so dozdej vzeti v čitavnico, razun enega, le čertert ure dalječ od mesta ali od čitavnice — to nikakor ni jasno. Če je pa gosp. dopisnik mislil govoriti samo o šestih kmetih, vprašamo ga, ali ne bi smelo še kaj drugih kmetov, ki stanujejo čez eno uro dalječ od mesta, pristopiti čitavnici, če bi to želéli? Zdi se nam, da po dopisnikovem mnenju ne. Kaj bi pa uni potem rekli, če bi to res bilo?

Svetovaje ustmeno o neki priložnosti, naj bi si tukajšnji Slovenci domá svoje čitavnice osnovali, sem ob enem tudi svetoval, naj bi se jih nekoliko brez vsega plačila v sedajno čitavnico povabilo, zlasti kedar so v nji „besede“. Oni so večidel siromašni in morajo terdo delati, da si vsakdanjega kruha priskerbé. Stalo bi jih tedaj jako težko plačevati na leto 8 gld., in pa zakaj? Da bi le bili za malo časa pri kaki besedi. Brát bi tako ne hodili, vsaj o delavnikih ne, ker ne utegnejo. Ples pa je v čitavnici zánje, kakor da bi ga ne bilo, ker ne bi smeli tamkaj plesati. Vsaj mi je rekel nek odbornik: „Plesati se sme samo v fraku ali v surki, drugače ne!“ Kaj bi potem počeli, kako debelo bi gledali, ker radi plešejo? V svojih čitavnicah pa bi se zamogli razveseljevati, kakor jim je ljubo in drago, in gotovo tudi za manje stroške in z boljim uspehom, zlasti kar se tiče narodnosti. — To vse sem takrat na kratko omenil. Kaj bo neki zdaj gosp. dopisnik na to odgovoril? —

Kakor sem te dni slišal, silili so dozdej že marsikteri Italijani na vso moč finančne uradnike tukaj v Terstu, naj zapisujejo njih govore v uradnijskih preiskavah po italijansko, ne pa po nemško, kakor je

bila dozda navada. — Zakaj bi vendar enkrat Slovenci že kaj takega ostro ne tirjali? So si pač sami krivi, če jim ne gre po volji! Uradniki morajo na Slovenskem znati slovenski, drugače ne dobé službe, vsaj tako postava veli. Le poskusite, in videli bote, da je mogoče in da bo potem za vas in za vse bolje.

Trojedina kralj. Klopčič hervaških zadev se kaže zelo zamotan. Madjaroni (in kdo ni zdaj po vladinih zaumenih?), narodnjaki in sledniki dvorske kancelarije bijejo že sicer tih pa vendar hud boj; le škoda, da niso vsem — enake pravice. Tri cela leta je g. Mažunarić pripravljaj ljudi in pota za zbor, zdaj pa se kaže, kakor da bi bila njegova prizadetja napčna in zastoj. Šmerlinga je preveč slušal. Nič ni kaj prav, ker se govori, da je M. ves pobit in da bo odstopil. Ban Šokčević je bil te dni nagloma na Dunaj poklican. — Da bi se skorej v vsem na bolje zasuknilo!

Ptuje dežele.

Pruska. Vedno bolj se govori in dela, da dobi Prusko Šlesvig-Holštajn in se tako po Bismarkovih besedah primerno razširi. V vojvodinah je duhovščini neki celo prepovedano, v očitnih molitvah za postavnega vojvoda moliti. — Ministerstvo tudi nikakor ni volje, pruske vojne umanjšati. Dá, kako ošabno še že Prusi vedejo, — že celo na Donavo se obračajo!

Razne novice.

* Na Praškem kolodvoru je bil te dni velik ogenj ki je, kakor se naznanja, v delavnicah okoli 200.000 gld. škode naredil — Poljskemu kralju Iovanu Sobieskitu bodo v mestu Zolkievu u primeren spominek napravili. — Na Beneškem je zdaj pod Benedekovem poveljem 123.000 vojakov, tedaj 21.000 več, kakor lansko leto. — Knjižica, ki jo je v pojasnilo papeževe okrožnice škof Dupanloup na svitlo dal, se je že 20krat natisnila. Blizo 100.000 iztisov bo morda že med ljudstvom. — Iz Carigrada se piše, da je turški sultan avstrijskemu konsulu, g. Soreticu, neki obljubil, da bo zanaprej blago in vse, kar potrebuje, le iz avstrijskih tovarnic prejemal. V izhodu se po vsaki ceni kaže našim obertnikom dobra prihodnost! — One dni je bila v neki vasi blizo Marberga na Štajerskem kmetija z blizo 70 orali zemlje, ki je bila cenjena 6000 gld., za 50 gld. na dražbi prodana! V Frajštajnu na Marskem se bo nekemu gospodarju, ki je 5 gld. dolžen, prodalo posestvo, ki je 1500 gld. cenjeno. — Graška kupčijska zbornica je poslala deželnemu odboru svoj sklep, naj bi se vlada prosila, da dovoli takim kmetom, ki so za l. 1864 deset goldinarjev (nekteri pišejo 30) na davku dolžni, da plačajo svoj dolg s kmetijskimi pridelki (žitom, senom itd.), ki naj se v vojaške magacine spravljajo. Vse prav; toda ali ne bo že zdaj nekoliko prepozno? Koliko kmetov si je neki še kaj prihranilo? Kteri so pa tako srečni, da jim nič ne primanjkuje, so gotovo tudi že davke plačali. Bojimo se zelo, da bo letá prošnja, če bo ulišana, za veliko kmetov prepozna. — Ruski poslanec v Carigradu, general Ignjatiev, podaril je za izdavanje Vukovih del 100 gld. — Preč. g. dr. Franjo Rački viši šolski nadzornik v trojedini kraljevini, imenovan je apostolski protonotar in je one dni navadno obljubo storil. — V Zagrebu mislita dva Nemca, gg. Fidler in Albrecht, novo slavjansko (!) bukvarnico napraviti. — Stroški za hervaško razstavo znašajo 20.740 gld. De-

želna blagajnica je dala 12.000 gld. — Poskušnje s pavolo (drevesno volno) v Dalmaciji so se minulo leto dobro obnesle. Pridelali so je 1400 liber, in 4 posestnikom so se dala darila. —

Drobtine.

Slovstvene. Dialoghi italiani, tedeschi e sloveni (It., d. u. slov. Gespräche — Laški, nemški in slovenski Pogovori). Ta pripravna knjižica, ktero je bil v prvem natisu sestavil g. J. Premru, priromala je z novim letom v ličnem, novem natisu iz g. Paternolli-tove tiskarnice. Skerbno prebrusena in obilno pomnožena po č. duhovniku g. Janezu Rejec-u, ponuja dragim bravcem v tréh predalčikih lepo priložnost, ob enem treh važnih jezikov (talijanskega, nemškega in slovenskega) skupej se učiti. Da je važna in koristna ta knjiga v sedanjem času, ni treba opomniti, pa je tudi zanimiva in prijetna, ker v mnogoverstnih pogovorih praktičnega obsežka se učencec (bravec) brez truda slovnice, slovarja pa jezikov naravnost vadi. Dobiva se pri izdatelju g. knjigarju Paternoli v Gorici in pri družih bukvarjih slovenskih mest po 1 gld. n. dn. (450 strani).

Gospodarstvene. (Dalje.) Najboljo pičo, kjer se živina v hlevu redi, daje štajerska detelja, zlasti zmes od detelje in trave, n. pr. od mačjega repa (Timotheusgras), in travne ljulike (pahovke Raigras). Takšna zmes je še boljša od same detelje, daje več in bolj zdrave klaje in se zamore tudi tje sejati, kjer ni gotovo, da bi se lepo obnašala sama čista detelja.

Deteljo začni kositi, kakor hitro tako velika zraste, da moreš s koso po nji. Obraččala se bo znova, dokler vse čisto ne pokosiš.

Dobro je sejati razun tega tudi kermino zmes, posebno od grahora in ovsca, da si napraviš, kolikor mogoče, dosti kerme, ako suša nastane in detelji rast ustavi. V tako zemljo zamoreš vsejati ajdo ali proso za kermo. Rumenemu volčjeku (Lupine) se prilega samo lahka peščena zemlja, in je tudi boljša piča za ovce nego za govejo živino. Ohrani se pa do konca meseca oktobra kerma od detelje in trave z deteljo pomešane tudi v dobri zemlji. Kjer je pa bila že druga košnja, se ni lahko nadjati še tretje. (Konec prih.)

Loterija.

Gradec: 65. 86. 77. 32. 33.
Dunaju: 29. 36. 73. 34. 64.

Žitna cena.

	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Mariboru	3	45	2	60	—	—	1	80	2	50
Celji	3	55	2	74	2	35	1	35	2	27
Ptujem	3	30	2	30	—	—	—	—	2	35
Ljubljani	3	80	2	60	2	99	1	85	2	94
Kranju	3	95	2	80	—	—	1	80	3	20
Novemestu	4	—	2	60	2	—	1	30	2	50
Gorici	4	5	—	—	—	—	—	—	2	90
Celovcu	4	58	3	45	3	3	1	62	3	88
Terbižu	5	60	4	50	4	10	2	40	3	90

Dunajska borsa 24. marca 1865.

5% metalike	70 85
5% nacional	77 75
Novi zlati	5.24
Srebro	109.